

Mazagan v El Jadidě

Za to, že se marocké město El Jadida ocitlo na seznamu světového dědictví UNESCO, mohou Portugalci. Roku 1513 zde totiž – na místě staršího almohadského osídlení – postavili rozlehlou pevnost Mazagan. Opevněné město na břehu Atlantského oceánu se záhy stalo hlavní a nejdůležitější vstupní branou do celé oblasti.

V roce 1769, těsně před tím, než museli ustoupit vojskům sultána Sidi Mohammed ben Abdullaha, sice sami značnou část opevnění vyhodili do povětří, ale Maročané ji později opravili a město přejmenovali na El Jadida (čteno El Džadida), což znamená „nový“. Dnes je tu k vidění jedna z nejlépe zachovalých ukázek portugalské vojenské architektury vůbec. Mezi památky UNESCO se Mazagan dostal v roce 2004.

Nový zrod města z trosek

Pevnostní město Mazagan leží na severozápadní straně stopadesátitisícové El Jadidy. Působí magicky. Kolem dokola ho obepínají mohutné hradby, které jako by i dnes ochraňovaly změť krivolakých ulic a uliček. V těch se zastavil čas. Zdejší atmosféra se zdá být desítky kilometrů vzdálená ruchu modernějšího města, které se rozkládá jen pár desítek metrů za hradbami.

Po výbuchu, kterým prchající Portugalci rozmetali na kusy nejen zdivo, ale i část sultánovy obléhající armády, si pevnosti až do roku 1820 nikdo nevšímal. Maročané se raději usazovali v „podhradí“. Pak se ale sultán Mulaj Abd ar-Rahman rozhodl, že nechá Mazagan opravit.

V polovině 19. století sem pak přišli noví nájemníci, především obchodníci z Evropy. Ve stejné době se tu vytvořila i bohatá a vlivná židovská komunita, která – oproti zavede-

FOTO: ADELA POLÁKOVÁ

ným praktikám v jiných marockých městech – nežila ve své vlastní čtvrti zvané mellah, ale byla rozptýlena mezi ostatními obyvateli. Židé z El Jadidy pěstovali čilé obchodní styky s vnitrozemím, zejména s městem Marrakéš.

Portugalská cisterna

Do pevnosti lze vstoupit dvěma branami, které se však nacházejí téměř vedle sebe. Jižnější vstup vede rovnou na

hlavní ulici Rue Mohammed Ahchemi Bahbai, která končí v přístavišti (Porte de la Mer).

Asi v polovině cesty mezi branou a mořem najdete nejkrásnější (a po právu nejslavnější) památku Mazaganu – Portugalskou cisternu (Citerne Portugaise). Jde o rozlehlý podzemní prostor s pětadvaceti sloupy a klenutým stropem, který se – uvážíte-li, že byl po staletí plný vody – měl už dávno zhroutit. Jenže se nezhroutil.

til, což dokazuje, jak precizní byla práce portugalských stavitelů 16. století.

Návštěva cisterny je vskutku neopakovatelným zážitkem. Celý prostor osvětlují jen sluneční paprsky, které sem pronikají otvorem ve stropě. Zákoutí zůstávají temná, nazelenalá od usazených řas. Ve velkých kalužích na podlaze (nebo spíše na dně) se spolu se světlem odráží i stropní klenba a štíhlé sloupoví. Ticho, které tu panuje, „ruší“ jen kapající voda a kroky návštěvníků. Ačkoli je to „jen“ cisterna, nebude se vám chtít pryč. Jedinou atmosféru už objevil ne jeden fotograf či filmař. Asi nejvíc se cisterna proslavila v Othellovi Orsona Wellese.

Mešita, která byla majákem

Po hlavní ulici dojdete až k přístavišti. Vane tu svěží vítr od Atlantiku, jehož vlny se tříští o spodní část silného zdiva. Po hradbách ostatně můžete pevnost obejít, je to velmi příjemná procházka. Vydáte-li se na sever od přístavu, dojdete k baště St. Sebastian a bývalé synagoze, elegantní bílé stavbě, která je však bohužel většinou zavřená.

Odtud se dá dojít (směrem do vnitrozemí) k baště St. Antoine a nedalekému ženskému hammamu (lázním). Je to jediný hammam v pevnosti, takže muži případně musejí do některého vně hradeb.

Půjdete-li zpět ke vstupním branám a hlavní ulici, uvidíte i Velkou mešitu a kostel Nanebevzetí Panny Marie. Portugalci postavili v Mazaganu mnoho svatostánků. Z těch, které se dochovaly, je právě jen tento přístupný veřejnosti. Interiér ale není původní. Ke kostelu přiléhající Velká mešita kdysi sloužila jako maják. Proto i její minaret působí poněkud zvláštním dojmem – díky atypickému oválnému půdorysu. ●

ADELA POLÁKOVÁ

INFORMACE

Město El Jadida leží na pobřeží Atlantského oceánu, asi jen 60 km jižně od Casablanky. Vstup do pevnostního portugalského města je zdarma, platí se pouze několik dirha-

mů za vstup do Portugalské cisterny. Čeští občané mohou do Maroka jezdit pouze s cestovním pasem, vízum bylo začátkem letošního zrušeno roku.